

BOX 3-HEFFING TE HOOG?

Sinds 2001 betalen we in Nederland belasting over een forfaitair rendement op het vermogen. Al zo'n 10 jaar lopen er procedures over de hoogte van die heffing. Naar aanleiding daarvan zijn er ook wetswijzigingen geweest. Daarmee kwam echter nog geen definitief einde aan de discussie over de wijze waarop in box 3 belasting wordt geheven. Een overzicht van de stand van zaken na de arresten van de Hoge Raad van 6 juni 2024 (zie ook ons artikel '[Hoge Raad haalt streep door box 3](#)' en '[Vraag & antwoord box 3-arresten](#)').

2001 t/m 2016

Forfait en tarief

In de periode 2001 tot en met 2016 werd 4% forfaitair rendement belast met 30%.

Aanleiding procedures

Toen de heffing in 2001 werd ingevoerd, sloot dat forfaitaire, fictieve rendement van 4% goed aan bij het rendement op spaargeld. Maar door de kredietcrisis en de daaropvolgende interventies van de Europese Centrale Bank daalden de rentetarieven sterk en langdurig. Dat gaf voldoende aanleiding om in 2014 procedures te gaan voeren tegen het onredelijk hoge forfaitaire rendement, onder leiding van de Bond voor Belastingbetalers.

Hoge Raad

De Hoge Raad oordeelde dat het in 2013 en 2014 niet meer mogelijk was om zonder veel risico gedurende een lange reeks van jaren 4% rendement te halen en dat van een 'buitensporig zware last' op stelselniveau sprake is als het in box 3 te behalen rendement gemiddeld lager is dan (forfaitair rendement 4% x tarief 30% =) 1,2%. Maar op grond van onderzoeken in opdracht van de Tweede Kamer en van de staatssecretaris van Financiën concludeerde het kabinet dat het in de jaren 2013-2016 mogelijk was om hogere rendementen te behalen dan 1,2%. En dus volgde géén compensatie.

Arresten Hoge Raad: ECLI:NL:HR:2019:816, ECLI:NL:HR:2019:911, ECLI:NL:HR:2019:912, ECLI:NL:HR:2019:946, ECLI:NL:HR:2019:817, ECLI:NL:HR:2019:948, ECLI:NL:HR:2019:949, na te lezen op www.rechtspraak.nl. Het arrest van 6 juni 2024 is voor 2001 t/m 2016 verder niet relevant.

EHRM

Er loopt nog een zaak bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM). Als het EHRM in deze procedures een financiële genoegdoening toekent aan de indieners van de klacht, kunnen de belastingplichtigen die onder de massaal-bezwaarprocedure vallen, daar rechten aan ontleen: de uitkomst geldt namelijk voor iedereen die tijdig bezwaar heeft gemaakt tegen de box 3-heffing in de aanslagen voor de jaren 2013-2016. Datzelfde geldt voor iedereen die een aanslag over die jaren heeft gekregen met een dagtekening die ligt op of na 14 mei 2015. Overigens schatten we de kans op succes in die procedure niet hoog in.

2017 t/m 2022

Forfait en tarief

Vanwege de klachten werd de heffing in box 3 per 2017 aangepast naar een heffing over een 'vermogensmix'. De aanpassing was bedoeld als tussenstap naar een heffing over het werkelijke rendement.

Box 3 bestond sindsdien uit 3 schijven met voor elke schijf een ander forfaitair rendement dat jaarlijks werd bijgesteld. Het forfaitair rendement van de 1^e schijf was het meest gebaseerd op het rendement op spaargeld. Het forfaitair rendement van de 3^e schijf was volledig gebaseerd op het rendement op beleggingen. De daadwerkelijke samenstelling van het vermogen van de belastingbetaler deed er niet toe.

Het tarief werd per 2021 verhoogd van 30% naar 31%.

Aanleiding nog meer procedures

Door de aanpassingen zou het forfaitaire rendement beter aan moeten sluiten bij het werkelijke rendement op het vermogen. Maar het bleef een forfaitaire regeling. De daadwerkelijke samenstelling van het vermogen van de belastingbetaler en het door hem behaalde rendement deed er nog steeds niet toe. Het gevolg: de heffing was voor velen nog steeds te hoog.

Hoge Raad – kerstarrest

Op 24 december 2021 besliste de Hoge Raad (ECLI:NL:HR:2021:1963, na te lezen op www.rechtspraak.nl) dat de belastingheffing in box 3 in strijd is met het eigendomsrecht en het discriminatieverbod. De Hoge Raad paste de heffing van de belastingplichtige in kwestie aan naar een heffing over het werkelijke rendement.

Gevolgen kerstarrest

Bij alle mensen die tijdig bezwaar hebben gemaakt tegen de hoogte van de spaartaks over de jaren 2017-2020 is de heffing in box 3 verlaagd als de berekening volgens de zogenaamde forfaitaire spaarvariant (zie hierna) gunstiger uitpakte dan de berekening volgens het schijvenstelsel.

Ook bij alle aanslagen over 2017-2020 die op 24 december 2021 nog niet onherroepelijk vaststonden (er was nog bezwaar of beroep mogelijk) werd dit gedaan.

Voor alle aanslagen over 2021 en 2022 ging ook de meest gunstige van de 2 methodes (schijvenstelsel of forfaitaire spaarvariant) gelden.

Een en ander is wettelijk vastgelegd in de zogenaamde Herstelwet.

Forfaitaire spaarvariant

Bij de forfaitaire spaarvariant wordt onderscheid gemaakt tussen spaargeld, overig vermogen en schulden. Elke categorie heeft een eigen forfaitair rendement. Maar wat je werkelijke rendement is geweest is nog steeds niet van belang.

De forfaitaire spaarvariant is met name voor spaarders een oplossing. Voor velen met overig vermogen is het werkelijk rendement echter (veel) lager dan het forfaitaire rendement. En nieuwe procedures volgden.

Hoge Raad arrest 6 juni 2024

Op 6 juni heeft de Hoge Raad hierover uitspraak gedaan. De Hoge Raad oordeelt dat ook de aangepaste box 3-heffing voor overige bezittingen nog steeds in strijd is met het Europese recht en dat moet worden uitgegaan van het werkelijke rendement als dat lager is dan het forfaitaire. Wat de gevolgen daarvan zijn schetsen we in het kader 'Wat betekenen de Hoge Raad-uitspraken over box 3 voor jou'.

Na het arrest van 6 juni kan de belastingheffing in box 3 over 2017 tot en met 2022 dus op 3 manieren plaatsvinden:

- Via de vermogensmix met 3 schijven
- Via de forfaitaire spaarvariant
- Via heffing over het werkelijke rendement

Niet-bezwaarmakers

Is de aanslag van vóór 24 december 2021 (de datum van het kerstarrest) en is daartegen niet (of niet tijdig) bezwaar gemaakt? De Hoge Raad (ECLI:NL:HR:2022:720, na te lezen op www.rechtspraak.nl) heeft op 20 mei 2022 bepaald dat er juridisch gezien dan geen recht bestaat op toepassing van het kerstarrest.

Er loopt echter een nieuwe procedure ('massaal bezwaar plus') over de belastingjaren 2017 tot en met 2020. De uitkomst geldt automatisch voor alle niet-bezwaarmakers, er is dus geen actie nodig. De vraag die moet worden beantwoord, is of het kerstarrest ook voor de groep niet-bezwaarmakers geldt.

2023 t/m 2026

Forfait en tarief

De heffing op basis van een schijvenstelsel is afgeschaft. Voor iedereen geldt de forfaitaire spaarvariant. Dit is vastgelegd in de Overbruggingswet. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen spaargeld, overig vermogen en schulden. Elke categorie heeft een eigen forfaitair rendement. Maar wat je werkelijke rendement is geweest, is nog steeds niet van belang. Het tarief voor 2023 is 32% en voor 2024 36%.

Hoge Raad arrest 6 juni 2024

Op 6 juni heeft de Hoge Raad hierover uitspraak gedaan. De Hoge Raad oordeelt dat ook de aangepaste box 3-heffing voor overige bezittingen nog steeds in strijd is met het Europese

recht en dat moet worden uitgegaan van het werkelijke rendement als dat lager is dan het forfaitaire. Wat de gevolgen daarvan zijn schetsen we in het kader ‘Wat betekenen de Hoge Raad-uitspraken over box 3 voor jou’.

Na het arrest van 6 juni kan de belastingheffing in box 3 over 2023 en 2024 op 2 manieren plaatsvinden:

- Via de forfaitaire spaarvariant
- Via heffing over het werkelijke rendement

Dit geldt naar het zich nu laat aanzien ook voor 2025 en 2026.

2027

Werkelijk rendement

Het is de bedoeling dat er vanaf 2027 een nieuwe box 3-heffing komt. Uitgangspunt is dat vanaf 2027 het werkelijke rendement wordt belast. In ons artikel [Box 3 vanaf 2027: voorstel aangepast | FiscAlert](#) en in het item ‘[Vakantiewoning zwaarder belast](#)’ in FiscAlert september 2024 op pagina 8 lees je er meer over.

De invoering van het formulier ‘Opgaaf werkelijk rendement’ (zie hierna) zal door capaciteitsproblemen bij de Belastingdienst waarschijnlijk leiden tot vertraging voor het nieuwe box 3-stelsel (zie ons nieuwsbericht ‘[Nieuw box 3-stelsel per 2027 niet haalbaar](#)’). Ook de complexiteit van het nieuwe box 3-stelsel voor 2027 leidt ertoe dat het voorstel dat er nu ligt niet in zijn geheel in 2027 kan ingaan. Eventuele aanpassingen zullen leiden tot verdere vertraging.

In november 2024 heeft de Raad van State, zoals gebruikelijk bij nieuwe wetsvoorstellen, advies uitgebracht. De Raad van State heeft forse kritiek op het plan voor box 3-heffing over het werkelijke rendement (zie ons nieuwsbericht ‘[RvS waarschuwt: belastingplan box 3 te complex](#)’). Dit advies van de RvS betekent waarschijnlijk dat een nieuw box 3-stelsel nog langer op zich laat wachten.

Elk jaar extra uitstel kost de schatkist €2 miljard. Daarom wordt ook gezocht naar een alternatief, waaronder het (tijdelijk) toepassen van het formulier ‘Opgaaf werkelijk rendement’ voor iedereen.

Wat betekenen de Hoge Raad-uitspraken over box 3 voor jou

Belastingplichtigen met een lager werkelijk rendement dan het forfaitaire rendement kunnen straks het werkelijke rendement doorgeven aan de Belastingdienst met het digitale **formulier ‘Opgaaf werkelijk rendement’**. De Belastingdienst mag dan alleen over het werkelijke rendement heffen. Het formulier kan geautomatiseerd worden

verwerkt door de Belastingdienst. Waarschijnlijk is het formulier pas vanaf de zomer van 2025 beschikbaar.

LET OP: Is je werkelijke rendement hoger dan het forfaitaire rendement? Geen nood. Je betaalt alleen belasting over het forfaitaire rendement. Je bent in dat geval ook niet verplicht om het formulier 'Opgaaf werkelijke rendement' in te vullen.

Prinsjesdag 2024

Het kabinet wil iedereen met **een aanslag opgelegd na het Kerstarrest van 24 december 2021** (of een aanslag waartegen toen nog bezwaar of beroep mogelijk was) de gelegenheid geven om het formulier 'Opgaaf werkelijk rendement' in te vullen. Voorwaarde is dat je binnen 5 jaar na het einde van het belastingjaar een verzoek tot ambtshalve vermindering doet of hebt gedaan.

Het kabinet komt niet tegemoet aan **niet-bezwaarmakers met een aanslag die op 24 december 2021** al onherroepelijk vaststond. Zij hebben voor deze oude aanslagen (nog) geen recht op compensatie. Hierover loopt nog een zogenaamde 'massaal bezwaar plus'-procedure bij de Hoge Raad.

Wat dit concreet betekent per belastingjaar lees je in het artikel ['Update box 3' van 18 september 2024](#). Maar: deze uitwerking van de compensatieregeling is nog niet definitief. Pas begin 2025 wordt er een wetsvoorstel ingediend waarin één en ander wordt geregeld. Je moet er dus rekening mee houden dat er nog wat kan veranderen.

ACTIEPUNT: maak bezwaar als je een definitieve aanslag krijgt en je werkelijke rendement in box 3 lager is dan het forfaitaire rendement. Daarnaast moet je voor aanslagen over 2019 (die nog niet onherroepelijk vaststonden op 24 december 2021) nog dit jaar een verzoek om ambtshalve vermindering indienen om gebruik te kunnen maken van de tegenbewijsregeling.

Op www.fiscalert.nl vind je een 'Modelbezwaarschrift box 3' en een 'Modelverzoek ambtshalve vermindering box 3'. Bezwaar maken moet binnen 6 weken na dagtekening van de aanslag.

Planning

Begin 2025 gaat er een wetsvoorstel naar de Tweede Kamer met de compensatieregels voor box 3. Vanaf medio oktober tot en met begin november 2024 krijgen de belastingplichtigen die in aanmerking komen informatiebrieven over het rechtsherstel. Het formulier 'Opgaaf werkelijk rendement' is vanaf de zomer van 2025 beschikbaar. En zodra het formulier echt beschikbaar is volgt nog een brief van de Belastingdienst. Kortom: Op dit moment kun je en hoef je dus het werkelijke rendement nog niet door te geven.

ACTIEPUNT: Bewaar ondertussen al het bewijsmateriaal waarmee je kunt aantonen wat jouw werkelijke rendement was.

ACTIEPUNT: *Bereid je alvast voor*

De Hoge Raad heeft in zijn uitspraken van 6 juni 2024 en 14 juni 2024 aangegeven wat er onder werkelijke rendement moet worden verstaan. Gebruik onze [‘Checklist werkelijk rendement box 3’](#) om alvast de benodigde stukken te verzamelen. Nieuwsgierig hoeveel belasting dit scheelt in box 3? Wij hebben een handige rekentool [‘Box 3-belastingcheck’](#) waarmee je nu al indicatief kunt berekenen hoeveel box 3-belasting je terugkrijgt.